

ДЕРЖАВНА МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА ЗАЙНЯТОСТІ В УКРАЇНІ

Квітка А.В., кандидат економічних наук, доцент

Сидоренко О.А., студентка

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Стаття спрямована на вивчення проблем молодіжної політики зайнятості в Україні. Крім того, метою даної статті є визначення заходів щодо поліпшення стану на ринку праці серед молоді.

Статистичні дані для цього дослідження були зібрані в інтернет-джерелах, таких як сайт Державної служби статистики, Державної служби зайнятості, сайт Міжнародної Організації Праці, сайт Світового Банку. Дані про закони, стратегії, постанови були взяті з офіційного веб-порталу Верховної Ради України.

У статті викладені основні проблеми молодіжної політики в Україні, проаналізована ситуація на ринку праці кваліфікованої молоді, причини безробіття кваліфікованої молоді. Розкрито проблему неякісної освіти в Україні. Проаналізована правова, законодавча база молодіжної політики зайнятості. Розглянуто державні заходи щодо молодіжної політики зайнятості.

Запропоновано додаткові заходи щодо поліпшення стану молоді на ринку праці, зменшення молодіжного безробіття. Дослідження показало, що проблеми в сфері молодіжної політики існують, і потребують вирішення. Подальші дослідження необхідні для якнайшвидшого виправлення ситуації на ринку праці молоді.

Ключові слова: державна молодіжна політика, ринок праці, безробіття молоді, якість освіти, цільові соціальні програми.

Постановка проблеми. Питання про молодіжну політику в Україні є дуже актуальним у наш час. Молодіжна політика в нашій країні розвивається, але її вплив на стан молоді, особливо на ринку праці, є незначним. Підхід уряду України в розробці політики працевлаштування молоді базується на Законі України «Про зайнятість населення», Кодексі законів про працю України, який не особливо змінювався, починаючи з 1971 року, що дуже впливає на ефективність проведення політики працевлаштування молоді. Молодіжна політика в Україні здійснюється на основі захисту трудових прав працівників, які не досягли 18 років. Приділяється увага заходам, присвяченим освітній сфері (формування, розміщення, затвердження державних замовлень на підготовку фахівців), професійної підготовки та перепідготовки кадрів, підвищення кваліфікації. Проводяться державні соціальні програми, спрямовані в більшій мірі на спосіб життя молоді, а не на її працевлаштування. Макроекономічні заходи, спрямовані на працевлаштування молоді, згадуються в законах, державних програмах, але не займають центрального місця у політиці зайнятості і не вирішують проблеми працевлаштування молоді.

Щорічно в Україні з професійно-технічних і вищих навчальних закладів виходить на ринок праці сотні тисяч кваліфікованих кадрів, але, на жаль, вони не знаходять робочого місця. Необхідно вирішувати цю проблему на державному рівні для поліпшення якості життя молоді країни, тому що основну роль в житті будь-якої людини відіграє наявність роботи і гідної заробітної плати. Для молоді це особливо актуально і важливо в сучасному світі, тому що молодь – це рушійна сила країни, основна складова на ринку праці. Реалізація потенціалу молоді може істотно вплинути на поліпшення економічного становища країни та, в деякій мірі, подолання кризи в країні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема молодіжного безробіття є актуальною і цікавить багатьох учених. Значний внесок у формування нових поглядів на шляхи вирішення ряду проблем, що стосуються зайнятості молоді, державної молодіжної політики в Україні внесли такі вчені як: О.А. Грішнова, Е.М. Лібанова, С.І. Бандур, Б.М. Генкін, М.І. Долішній, О.В. Купець. Для того, щоб зробити правильні, якісні висновки і запропонувати заходи для вирішення даної проблеми необхідно враховувати і досвід зарубіжних країн у сфері молодіжної політики зайнятості.

Метою статті є описати ситуацію на ринку праці молоді, розкрити сучасні проблеми молоді, з'ясувати причини її безробіття в Україні, державні заходи і методи боротьби з цією проблемою. У дослідженні використовувалися статистичний, аналітичний, порівняльний, описовий методи.

Основні результати дослідження. Відповідно до Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», до молоді належать громадяни України у віці від 14 до 35 років [1].

Чисельність безробітних у 2015 році склала 1,6 млн осіб. Рівень безробіття, за методологією МОП, склав 9,0%, а серед осіб працездатного віку – 9,4% економічно активного населення. Серед молоді у віці від 15 до 25 років рівень безробіття залишається більш ніж в два рази вище, ніж в середньому по країні – 21,8% економічно активного населення, з них жінок – 22,4%, чоловіків – 23,7% [2].

Рівень безробіття серед молоді в Україні за віковими групами: 15-19 років – 19,5%; 20-24 – 19,5%; 25-29 – 11,1% [3].

Ситуація на ринку праці серед молодого населення країни виглядає незадовільно. За даними Державної служби статистики України в I кварталі 2015 рівень зайнятості серед осіб у віці 25-29 років склав 71,1% і був вище, ніж в середньому серед всіх вікових груп (56,0%), а серед осіб у віці 15-24 роки цей показник склав лише 27,9% [4].

Низький рівень зайнятості таких осіб обумовлений тим, що молодь в такому віці вчиться і не має стійких конкурентних переваг на ринку праці. Рівень безробіття, визначений за методологією Міжнародної організації праці (МОП) серед молоді у віці 25-29 років у I кварталі 2015 склав 12,2%. Серед осіб у віці 15-24 років цей показник в I кварталі 2015 року – 22,8% і був більш ніж удвічі вище, ніж цей показник серед всіх вікових груп. Високий рівень безробіття обумовлений тим, що значна частина молодих людей не має необхідних професійних навичок і досвіду роботи [4].

Ситуація на сході країни привела до колосальної втрати робочих місць у Донецькій і Луганській областях. У I півріччі 2015 року в державній службі зайнятості було зареєстровано 405,5 тис. осіб у віці до 35 років, які отримали статус безробітного. Серед безробітних у віці до 35 років, зареєстрованих у державній службі зайнятості, мали професійний досвід, станом на кінець червня 2015:

- Кожен п'ятий раніше працював в оптовій і роздрібній торгівлі.
- У переробній промисловості працювало 15,7% молодих людей.
- У сфері державного управління і оборони – 13,0%.
- У фінансовій та страховій діяльності – 10%.
- У сільському, лісовому і рибному господарстві – 9,2% [5].

Проблема молодіжного безробіття є найактуальнішою проблемою, з якою, на жаль, в Україні ведеться неефективна боротьба. Робочих місць в країні недостатньо для того, щоб забезпечити всіх молодих фахівців з вищою освітою, яких, наприклад в 2014 році було випущено з вищих навчальних закладів: III-IV рівнів акредитації – 405,4 тис. чол., I-II акредитації – 79,1 тис. чол.. Кількість аспірантів – 27,622 тис. чол., а кількість докторантів – 1,759 тис. чол. [4].

Безробітна українська молодь має високий рівень освіти – 39,9% мають вищу освіту, 30,7% отримали професійну підготовку, і 25,4% мають середню освіту. Молоді жінки мають більш високий рівень освіти. Відсоток безробітних молодих людей з вищою освітою 32,8%, в той час як частка безробітних жінок 51,2%. Частка молоді не зайнятої, яка не навчається, або яка не проходить професійну підготовку 2013 (%) – 14,7

Основи молодіжної політики в незалежній Україні були закладені з прийняттям Верховною Радою України Декларації «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» (15 грудня 1992 р.) [6] і Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» (5 лютого 1993р.) [1], якими визначаються загальні принципи створення організаційних, соціально-економічних, політико-правових умов соціального становлення та розвитку молоді, основні напрями реалізації державної молодіжної політики в Україні.

У січні 2009 року Кабінет Міністрів України затвердив Державну цільову соціальну програму «Молодь України» на 2009-2015 рр. [7].

На сьогоднішній день головними завданнями державної молодіжної політики у сфері зайнятості молоді є:

- підвищення якості сучасної освіти молоді;
- переорієнтація системи підготовки фахівців відповідно до потреб ринку праці з урахуванням перспектив реструктуризації існуючої в Україні моделі економіки на модель «економіки знань»;
- розробка та впровадження механізму залучення молоді до наукової та науково-технічної діяльності, поліпшення системи підтримки молодих учених;
- використання системи профорієнтації у роботі з молоддю з метою збалансування потреб ринку праці та ринку освітніх послуг;
- посилення роботи щодо працевлаштування і зайнятості молоді;
- удосконалення та впровадження економічно зручних механізмів гарантованого забезпечення молодих людей першим робочим місцем шляхом надання роботодавцям преференцій при створенні додаткових робочих місць для молоді;
- врегулювання процесу трудової міграції шляхом укладення міжурядових угод з метою забезпечення соціального захисту громадян, які працюють за межами держави;
- розробка та впровадження механізмів створення сприятливих умов для полегшення суб'єктам підприємництва «входження в ринок», перш за все, доступу до кредитних ресурсів.

Визначальними механізмами формування і реалізації державної молодіжної політики за роки розбудови незалежної Української держави стало створення законодавчої бази державної молодіжної політики. Всього за роки незалежності України прийнято понад 700 законів України і близько 800 підзаконних нормативно-правових актів, які спрямовані на вирішення молодіжних проблем.

Реалізація державної молодіжної політики в Україні регулюється такими нормативно-правовими актами як: Закони України «Про молодіжні та дитячі громадські організації» [8], «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю» [9], «Про зайнятість населення» [10], «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» [11], «Про об'єднання громадян» [12], «Про професійний розвиток працівників» [13], «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» [1], «Кодекс України про працю» [14], «Про формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів» [15], декларація «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» [6], постанови «Про затвердження Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016-2020 роки» [16].

Отримують розвиток спеціалізовані організації, наприклад: аграрні, волонтерські, професійної підтримки, розвитку міжнародних зв'язків.

Одна з причин безробіття молоді – неможливість отримання роботи з належним заробітком і доступного житла. У квітні 2013 року програму обов'язкового забезпечення випускників першим робочим місцем було скасовано. Безробіття і відсутність попиту на молодих фахівців також є наслідком неправильного вибору спеціальності молоддю людиною, яка потім стала неактуальною або просто нецікавою для неї.

Результативною формою сприяння зайнятості молоді є розвиток підприємницької діяльності. Беручи до уваги закордонний досвід, де молодий підприємець має підтримку з боку держави і можливість почати власний бізнес, в Україні цього не вистачає. Загалом, підприємницька діяльність відіграє в суспільстві не тільки економічну, але переважно соціально-економічну функцію, забезпечуючи створення нових робочих місць без надмірного навантаження на громадські ресурси, перекладаючи економічний ризик на суб'єкти підприємницької діяльності. Для молодих українських підприємців виникає проблема належного кредитування з боку держави, існуючі кредитні програми не вигідні, і отримати їх молоді практично неможливо. Разом з тим в Україні існує обмеженість кредитних ресурсів.

Закон про заохочення соціального становлення та розвитку молоді в Україні (з поправками, внесеними в жовтні 2012 р) визначає загальні принципи створення організаційних, соціально-економічних, політичних і правових умов для соціального становлення та розвитку молоді в Україні

в інтересах людини, суспільства і держави . Він охоплює різні аспекти розвитку молоді, в тому числі зайнятості, підтримки підприємницької діяльності, рівня життя, житлових умов, освіти, охорони здоров'я, культурного та фізичного розвитку молоді і діяльності молодіжних організацій.

Основні проблеми зайнятості, пов'язані з молоддю, які необхідно враховувати при розробці заходів:

- надійна і оновлена інформація про ринок праці;
- перехід від школи / технікуму / університету до роботи;
- молодіжне підприємництво;
- вторинна зайнятість студентів;
- доступ до вищої освіти.

Забезпечення зайнятості молоді на ринку праці можливо шляхом:

- стимулювання роботодавців у наданні першого робочого місця;
- підвищення рівня конкурентоспроможності молоді;
- введення в навчальних закладах факультативних занять з організації власної справи та отримання підприємницьких навичок;
- здійснення заходів щодо сприяння зайнятості молоді, перш за все тієї, яка потребує соціального захисту;
- сприяння підприємницькій діяльності молоді, визначення механізмів її підтримки;
- введення системи підтвердження результатів неформального навчання молоді;
- сприяння професійній орієнтації учнів 8-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів [17].

Політика працевлаштування та зайнятості молоді здійснюється державою через розвиток інфраструктури, яка передбачає створення та підтримку спеціалізованих організацій, що здійснюють діяльність по зайнятості молоді, її професійної орієнтації, професійної підготовки і перепідготовки. А саме: центри тимчасової сезонної зайнятості, молодіжні біржі праці, бізнес-інкубатори для молоді, студентські трудові загони, молодіжні об'єднання та центри праці тощо.

Заходи сприяння зайнятості та працевлаштування молоді:

- створення системи аналізу та прогнозу щодо попиту на професії на ринках праці та адекватного реагування системи освіти та працевлаштування;
- збереження гарантії першого робочого місця, адаптація та підвищення конкурентоспроможності молоді на ринку праці, розширення можливостей отримання професійної освіти;
- розробка та імплементація заходів з квотування робочих місць для молоді;
- сприяння адаптації молоді у трудових колективах;
- сприяння соціальному партнерству між владою та бізнесом для забезпечення зайнятості молоді;
- організація молодіжних практик на робочих місцях для учнівської молоді;
- здійснення довгострокових програм щодо забезпечення зайнятості випускників професійних освітніх установ, підтримка їх стабільності, повноцінної трудової діяльності;
- реалізація спеціальних програм працевлаштування вразливих груп молоді, які потребують соціального захисту і що зазнають труднощів у пошуку роботи;
- сприяння самозайнятості молоді;
- формування державних механізмів підтримки молодіжного підприємництва;
- реалізація заходів матеріально-технічної та фінансової підтримки діяльності молодіжних навчальних підприємств, навчально-ділових центрів, комерційних організацій;
- підтримки молодіжних неурядових організацій в реалізації бізнес-ідей та молодіжного підприємництва через стимулювання їхніх ініціатив;
- створення системи заохочень та преференцій для молоді, має значні професійні досягнення.

Розроблені державні програми:

1. Концепція Національної програми розвитку молоді на 2016-2020 роки.
2. Державна програма «Молодіжний працівник».
3. Конкурс проектів, розглянутих і реструктурованих.
4. Сучасні і ефективні правові акти для неформальної освіти.
5. Посилене міжнародне співробітництво з міжнародними організаціями (ЄС, ООН).

Політичні органи і державні установи відіграють важливу роль в здійсненні молодіжної політики. Зокрема, Міністерство молоді та спорту України є головним органом, відповідальним за реалізацію національної молодіжної політики в країні. Основними завданнями Міністерства є забезпечення розробки і реалізація національної молодіжної політики в області культури і спорту, координації центральних і місцевих філій, підтримка і розвиток волонтерської діяльності, а також забезпечення скоординованої роботи центрів зайнятості молоді.

Міністерство соціальної політики також грає важливу роль в розвитку і реалізації молодіжної політики в Україні. Хоча діяльність міністерства направлена на підтримку зайнятості всіх громадян, розробка спеціальних цільових програм для соціальних вразливих груп є однією з важливих інституційних цілей.

Державна служба зайнятості України та Державна соціальна служба для сім'ї, дітей та молоді, які координують роботу окремих категорій молоді. Поширені також і молодіжні центри зайнятості, які допомагають молодим людям знайти роботу.

Незважаючи на численні законодавчі ініціативи, прийняття законів і нормативних актів про зайнятість молоді, реалізація державної молодіжної політики не є достатньо ефективною. Причина цього в обмежених фінансових ресурсах, що виділяються на реалізацію законів та цільових програм з боку держави, а також незадовільне виконання цих самих програм перерахованими службами.

В даний час в Україні, зусилля по реалізації молодіжної політики координуються в рамках Державної соціальної цільової програми «Молодь України» до 2020 року. Програма описує поетапне впровадження системи правових і соціально-економічних умов для успішної соціалізації та саморозвитку молоді, а також забезпечує підтримку і розвиток громадської участі молоді, реалізації їх інтелектуального, фізичного і творчого потенціалу.

Громадянське суспільство поступово збільшує свою участь в реалізації молодіжної політики. Починаючи з 2013 року, Міністерство юстиції України зареєструвало 232 молодіжні організації та 19 асоціацій молодіжних організацій.

Програма зі сприяння зайнятості і стимулювання створення нових робочих місць була прийнята урядом України в 2012 році і охоплює період до 2017 року. Одним з пріоритетних напрямків цієї програми є сприяння зайнятості та зменшення рівня безробіття.

Молодь також бере участь в державному управлінні, що є ще одним важливим напрямком поточної молодіжної політики в Україні. Створення молодіжних консультативних груп (зокрема, Рада молоді при Уряді України) є прикладом такої взаємодії. Основним завданням Ради молоді є забезпечення активної участі молоді в моніторингу управлінських рішень, оцінка проблем молоді, розробка проектів законів та нормативних актів.

Освіта є невід'ємною частиною молодіжної політики. В Україні загальна середня освіта триває 11 років у школах або 9 років з подальшими кількома роками професійного навчання в професійно-технічних навчальних закладах. Після здобуття повної загальної середньої освіти, молоді люди мають право продовжити навчання у вищих навчальних закладах (інститутах, університетах, академіях III-IV рівнів акредитації): ступінь бакалавра (3-4 роки навчання) і ступінь магістра (1,5-2 роки навчання). Українська система вищої освіти бере участь у Болонському процесі для забезпечення високих стандартів і якості освітніх кваліфікацій на рівні вищої освіти. Таким чином, молоді люди здобувають вищу освіту на основі кваліфікації, необхідної для молодшого спеціаліста, ступеня бакалавра і магістра.

Одним з необхідних засобів по гармонізації освіти і ринку праці є розробка нової системи співпраці між роботодавцями та навчальними закладами [18].

Висновки. Таким чином, за роки незалежності, уряд України добре побудував і структурував механізм реалізації для своєї молодіжної політики, яка охоплює:

- розробку законів і нормативних актів у підтримку молодіжної політики;
- створення інституційного середовища на всіх політичних рівнях для вирішення проблем молоді;
- розробку і впровадження процедур щодо забезпечення зайнятості молоді;
- створення соціальних служб для молоді;
- підтримку діяльності молодіжних об'єднань;
- розробку і реалізацію цільових багатогранних молодіжних програм;
- підтримку спеціальних молодіжних фондів.

Проте, не дивлячись на широкий спектр кроків, зроблених для реформування та реалізації ефективної молодіжної політики в Україні, проблеми досі накопичують негативний вплив на саморозвиток молоді та реалізації професійних можливостей під час їх переходу від навчання до роботи [18].

В Україні молодіжне безробіття вважається одним з найактуальніших питань соціально-економічної політики держави, оскільки молодіжні проблеми істотно впливають на майбутнє економіки і державне становлення України. Незважаючи на те, що державними органами розроблено та впроваджується цілий ряд заходів з реалізації молодіжної політики на політичному, соціальному, економічному, законодавчому та організаційному рівнях, проблеми молоді у сфері освіти, професійної підготовки, зайнятості, охорони здоров'я та соціальних питань у повному обсязі не вирішені.

Проблеми соціального захисту безробітної молоді не цілком врегульовані на законодавчому рівні, що істотно впливає на її матеріальне становище і соціальну поведінку.

У порівнянні зі світовими даними офіційні цифри молодіжного безробіття в Україні, на перший погляд, не критичні. Однак причина криється в деталях: дані Держкомстату рідко відображають реальну картину.

Проблему посилюють надзвичайно низькі зарплати, які пропонуються молодим українцям на початку кар'єрного шляху. Невисока плата, відсутність перспектив і підтримки – все це значно звужує можливості сучасної молоді.

Незважаючи на стримані заяви кадровиків та юристів державна політика боротьби з молодіжним безробіттям є неефективною. Цю тезу підтверджує реальність: відсутність зв'язку між вузами і ринком праці, відсутність стимулювання роботодавців, які створюють робочі місця для молоді, дріб'язковість державних програм.

Література

1. Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2998-12>.
2. «Основні тенденції на ринку праці»: доповідь державної служби зайнятості [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dcz.gov.ua/statdatacatalog/document?id=350794>.
3. Eastern Partnership Youth Policy Analytic Report [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://earyouth.eu/sites/default/files/documents/behirus.pdf>.
4. Статистичні дані Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
5. Державна служба зайнятості України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.dcz.gov.ua/control/uk/statdatacatalog/list/category?cat_id=3054.
6. Декларація від 15.12.1992р. № 2859-ХІІ «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2859-12>.
7. Державна цільова соціальна програма «Молодь України на 2009-2015 роки» постанову №41 від 28 січня 2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/41-2009-%D0%BF/page>.

8. Закон України «Про молодіжні та дитячі громадські організації» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/281-14>.
9. Закон України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2558-14/ed20060614>.
10. Закон України «Про зайнятість населення» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>.
11. Закон України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80>.
12. Закон України «Про об'єднання громадян» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>.
13. Закон України «Про професійний розвиток працівників» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4312-17>.
14. «Кодекс України про працю» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
15. Закон України «Про формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5499-17>.
16. Постанови «Про затвердження Державної цільової соціальної програми «Молодь України »на 2016-2020 роки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dsmsu.gov.ua/index/en/material/20181>.
17. Стратегія розвитку державної молодіжної політики на період до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/532/2013>.
18. Labour market transitions of young women and men in Ukraine, 2014 [Electronic resource]. – Accessed mode: http://eapoyouth.eu/sites/default/files/documents/wcms_242916.pdf.

References

1. The Law of Ukraine «On the promotion of the social and development of young people». Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2998-12/>
2. Major trends in the labor market : the report of the State Employment Service. Retrieved from <http://www.dcz.gov.ua/statdatacatalog/document?id=350794>
3. Eastern Partnership Youth Policy Analytic Report. Retrieved from <http://eapoyouth.eu/sites/default/files/documents/behirus.pdf>.
4. The statistical data of the State Statistics Committee of Ukraine. Retrieved from www.ukrstat.gov.ua.
5. The State Employment Service of Ukraine. Retrieved from http://www.dcz.gov.ua/control/uk/statdatacatalog/list/category?cat_id=3054.
6. Declaration of 15.12.1992. № 2859-XII «On general principles of the state youth policy in Ukraine» Ukrainian Parliament. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2859-12>.
7. State target social program «Youth of Ukraine for 2009-2015» (2009). Retrieved from <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/41-2009-%D0%BF/page>.
8. Law of Ukraine «On youth and children's organizations». Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/281-14>.
9. The Law of Ukraine «On social work with children and youth». Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2558-14/ed20060614>.
10. The Law of Ukraine «On Employment». Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>.
11. The Law of Ukraine «On Bodies and Services in the affairs of children and special facilities for children». Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80>.
12. The Law of Ukraine «On Associations of Citizens». Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>.
13. The Law of Ukraine «On the professional development of employees». Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4312-17>.
14. Labour Code of Ukraine. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
15. The Law of Ukraine «On the formation and placement of the state order for training of specialists, scientific, educational and job training, skills upgrading and retraining». Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5499-17>.
16. Decree «On approval of the State targeted social program «Youth of Ukraine» for 2016-2020». Retrieved from <http://dsmsu.gov.ua/index/en/material/20181>.
17. The development strategy of the state youth policy in the period up to 2020. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/532/2013>.
18. Labour market transitions of young women and men in Ukraine, 2014. Retrieved from http://eapoyouth.eu/sites/default/files/documents/wcms_242916.pdf.